

NOTITIE

Gemeente Nijmegen
Dhr. L. Klaassen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

DATUM: 24 juli 2020
ONS KENMERK: 19-0669/20.05776/DimEm
VPL-NUMMER: 287159
AUTEUR: D. Emond & G. Hoefsloot
PROJECTLEIDER: G. Hoefsloot
STATUS: versie 1
CONTROLE: A.D.G. Koopman – van Roon

Onderzoek kleine marterachtigen en vleermuizen Berg en Dalseweg 293-295 te Nijmegen

De gemeente Nijmegen is voornemens om het voormalige schoolgebouw aan de Berg en Dalseweg 293-295 in Nijmegen te slopen en het plangebied een woonbestemming te geven. Bureau Waardenburg heeft in 2015 en in 2020 een quick scan in het plangebied uitgevoerd in het kader van de natuurwetgeving (Boonman, 2015; Hoefsloot, 2020). In de quick scan 2020 is geadviseerd aanvullend onderzoek uit te voeren naar de betekenis van het plangebied voor kleine marterachtigen en het vleermuisonderzoek uit 2015-2016 (Hoefsloot, 2016) te actualiseren. In 2020 heeft Bureau Waardenburg veldonderzoek uitgevoerd om de functies van het plangebied voor deze soortengroepen vast te kunnen stellen. In deze notitie staan de resultaten van het onderzoek beschreven.

Conclusie

Het plangebied heeft geen functie voor kleine marterachtigen (wezel, bunzing en hermelijn). De ingreep veroorzaakt geen effecten op wezel, bunzing en hermelijn. De steenmarter gebruikt het plangebied als onderdeel van het foerageergebied. Het plangebied heeft geen essentiële foerageerfunctie en verblijfplaatsen van de steenmarter zijn niet aanwezig.

In 2016 had het schoolgebouw geen functie als verblijfplaats voor vleermuizen. In 2020 is vastgesteld dat het schoolgebouw een functie heeft als paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis. Het schoolgebouw heeft geen andere verblijfsfuncties voor vleermuizen. De provincie Gelderland ziet fysieke aantasting van paarverblijfplaatsen als een overtreding

van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor de sloop van het gebouw is daarom een ontheffing nodig van de Wnb. Om het aanbod aan verblijfplaatsen voor vleermuizen duurzaam te behouden zijn er tijdelijke verblijfplaatsen aangeboden en worden permanente verblijfplaatsen gemaakt in de nieuwbouw. Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Plangebied (informatie overgenomen uit de quickscan: Hoefsloot, 2020)

De begrenzing van het plangebied is aangegeven in figuur 1. Het plangebied ligt aan de noordoostzijde van de stad Nijmegen en grenst aan de bosrijke stuwwal. Het voormalige schoolgebouw van het Canisius college ligt aan Berg en Dalseweg 293-295 te Nijmegen. Het gebouw is tijdelijk in gebruik als bedrijfsverzamelgebouw onder de naam 'De oude school'. Het schoolgebouw bestaat uit meerdere verdiepingen. Voor wat betreft het voormalige schoolgebouw en de omgeving daarvan is vergeleken met de situatie in 2015 en 2016 niets gewijzigd. Twee bijgebouwen aan de noordzijde van de school zijn na uitvoering van het flora en faunaonderzoek van 2015-2016 verwijderd. Op de locatie van de bijgebouwen liggen nog hopen puin en grond en er groeien grassen en kruiden. Het terrein aan de voorzijde en achterzijde van de school is grotendeels betegeld. Aan de westzijde van het schoolplein bevindt zich een open fietsenstalling. Op het reliëfrijke terrein is veel groen aanwezig in de vorm van ruigte, struweel en bomen. Aan de achterzijde van het plangebied (noordoostzijde) bij de Ubbergseveldweg staat een bouwkeet en liggen hopen steen en snoeiafval.

Voorgenomen werkzaamheden en planning

De gemeente Nijmegen is voornemens de voormalige school te slopen en op het terrein woningen te bouwen. Uitgangspunt voor deze beoordeling is dat alle bebouwing incl. fietsenstalling, bestrating, ruigte, struweel en de meeste bomen verwijderd worden. Het voornemen is om enkele bomen in het plangebied te behouden. Op de grondwal tussen de gevangenis (westzijde van plangebied) en het plangebied blijft een buffer van bestaand groen aanwezig. Op diverse plaatsen wordt explosievenonderzoek gedaan en wordt de bodem gesaneerd. Vervolgens wordt het terrein deels afgegraven en bouwrijp gemaakt en vindt nieuwbouw plaats in het plangebied. In 2020 wordt het bestemmingsplan gewijzigd, de sloop van de bebouwing en het bouwrijp maken van het plangebied is gepland voor het najaar 2020 of in 2021. Het is nog niet bekend wanneer de nieuwbouw klaar is.

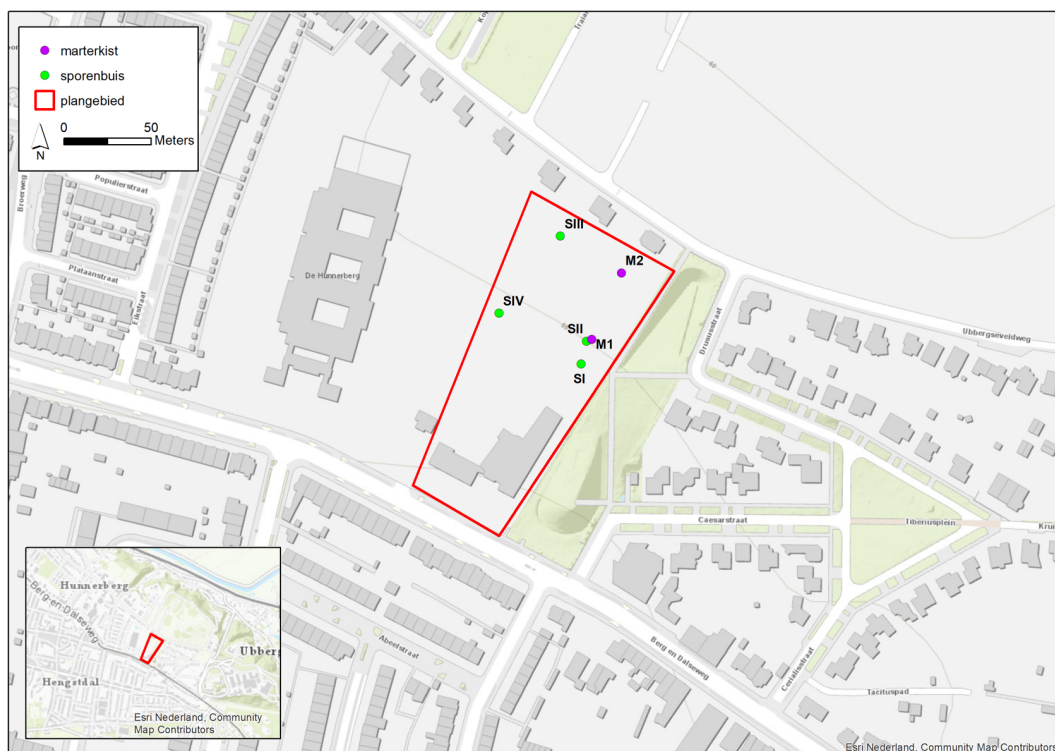
Methodiek

Marteronderzoek

Bij het onderzoek naar kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) zijn verschillende onderzoeksmethodieken toegepast. Het aantal onderzoeksmiddelen is afgestemd op de omvang en geschiktheid van het plangebied voor de doelsoorten (figuur 1). In het plangebied zijn gedurende het onderzoek vier sporenbuizen en twee marterkisten ingezet gedurende minimaal zes aaneengesloten weken. Op 2 april 2020 zijn de materialen ingezet. Na circa drie weken (22 april) zijn de batterijen en geheugenkaartjes van de camera's vervangen zijn de sporenvellen in de sporenbuizen vervangen. Tijdens dit bezoek

vond door een derde partij in het plangebied een bodemonderzoek plaats gedurende enkele dagen. Er zijn graafwerkzaamheden uitgevoerd en op enkele locaties is opgaande vegetatie met struiken en bomen gerooid. De camera's en sporenbuizen zijn door de werkzaamheden niet beschadigd en er is slechts een klein oppervlakte aan potentieel leefgebied van kleine marterachtigen beschadigd/verstoord. Dit incident heeft de kwaliteit van het marteronderzoek niet negatief beïnvloed. Op 18 mei 2020 zijn alle onderzoeksmaterialen uit het plangebied opgehaald. Tijdens de vijf vleermuisonderzoeken (zie hieronder voor toelichting) is de aanwezigheid van steenmarter onderzocht door te letten op wegvluchtende dieren en sporen van marters zoals uitwerpselen, voetprenten, wissels en prooiresten. Tijdens de bezoeken aan het plangebied in 2019 en 2020 is bij gebruikers van het bedrijfsverzamelgebouw navraag gedaan of ze aanwijzingen hebben die duiden op de aanwezigheid van de steenmarter in en bij het gebouw (uitwerpselen, prooiresten, geur, geluid).

Figuur 1 Begrenzing van het plangebied en de locaties van de sporenbuizen en camera's voor het marteronderzoek.

Vleermuisonderzoek

Uitgangspunt voor het onderzoek vormde de resultaten van het vleermuisonderzoek uit 2016 (Hoefsloot, 2016). In 2016 zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Gewone dwergvleermuizen foerageerden alleen in het plangebied en laatvlieger is slechts een enkele keer waargenomen. De methode van het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen is daarnaast gebaseerd op het vleermuisprotocol (versie 2017). Uitgangspunt daarvoor waren de voorwaarden ten aanzien van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het onderzochte gebied is vijf keer tijdens geschikte weersomstandigheden bezocht. Drie bezoeken in mei-juli 2020 om een functie als zomer- en kraamverblijf te onderzoeken en

twee bezoeken in augustus - september 2019 om een functie als paar- en overwinteringsplaats te onderzoeken. Een overzicht van de bezoekdata, -tijden en weersomstandigheden staat in tabel 1. Bij het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt een Petterson D240x bat detector. Tijdens het veldwerk is vleermuisactiviteit bij het gebouw en bij bomen in het plangebied in kaart gebracht. Er is gelet op roepende dieren en verblijfplaats indicierend gedrag (dieren die op het gebouw landen, in- en uitvliegende dieren, baltsvluchten en zwermgedrag bij het gebouw). Daarnaast zijn foeragerende dieren en overvliegende dieren geregistreerd om te bepalen of het plangebied een functie heeft als foerageergebied en als vliegroute. Alle bezoeken zijn door één vleermuisonderzoeker uitgevoerd die zich lopend door het plangebied verplaatste. Het gehele plangebied aangegeven in figuur 1 is in 2019 en 2020 onderzocht. Tijdens elke ronde is in eerste instantie vleermuisactiviteit bij het gebouw onderzocht waarbij voortdurend rond het gebouw werd gelopen. Vanaf drie strategische punten met zicht op gevels en daken werd steeds kort gekeken naar vliegende vleermuizen. Als rond het gebouw weinig tot geen vleermuisactiviteit werd geregistreerd is de rest van het plangebied doorgelopen waarna de onderzoeker weer terugkeerde naar het gebouw. Met de geleverde onderzoeksinspanning is een goed beeld verkregen van de functies van het plangebied voor de verschillende soorten vleermuizen.

Tabel 1 Overzicht inventarisatiedata vleermuizen in 2019 en 2020.

Data	Onderzoekperiode	Temperatuur, neerslag en windkracht	Type bezoek
2-9-2019	21:30-00:00	15°C, droog, 1 Bft	paarverblijfplaatsonderzoek 1
23-9-2019	21:30-00:15	15°C, droog, 1 Bft	paarverblijfplaatsonderzoek 2
19-5-2020	21:45-23:30	15°C, droog, 1 Bft	kraamonderzoek avondronde 1
15-6-2020	03:00-05:15	15°C, droog, 1 Bft	kraamonderzoek ochtendronde 1
8-7-2020	21:45-23:45	12°C, gedeelte van bezoek lichte regen, 2 Bft	kraamonderzoek avondronde 2

Het vleermuisprotocol gaat uit van minimaal 30 dagen tussen twee opeenvolgende avond- of ochtendbezoeken in de kraamperiode en voor de nazomerperiode is volgens het vleermuisprotocol de optimale tussenperiode 20 dagen. Het uitgevoerde vleermuisonderzoek voldoet aan deze richtlijn.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Kleine marterachtigen en steenmarter

Er zijn geen waarnemingen van wezel, hermelijn en bunzing gedaan. Het plangebied heeft geen betekenis voor deze soorten. Op de camerabeelden van de marterkisten zijn verschillende muizensoorten (bosmuis, woelmuis spec. en huisspitsmuis) en egel geregistreerd.

Op de sporenvellen zijn veel sporen van muizen gevonden. In één buis zijn sporen van steenmarter gevonden in de tweede onderzoeksperiode. Tijdens het controlebezoek op 22 april is een steenmarterdrol in het noordelijk deel van het plangebied aangetroffen (figuur 2). Er zijn tijdens de vijf vleermuisbezoeken in 2019 en 2020 geen waarnemingen gedaan van steenmarters. Bij de gevels van het gebouw zijn geen sporen van de steenmarter gevonden. Geen van de gebruikers van het bedrijfsverzamelgebouw noemde waarnemingen die duiden op de aanwezigheid van een steenmarterverblijf. Het plangebied heeft een functie als onderdeel van het foerageergebied van de steenmarter. Op basis van het onderzoek wordt aangenomen dat er geen verblijfplaatsen van de steenmarter in het plangebied aanwezig zijn.

Figuur 2 Links sporenvellen met prenten van steenmarter en rechts een steenmarterdrol. Het SD-geheugenkaartje is neergelegd als referentie voor het formaat van het aangetroffen uitwerpsel.

Gewone dwergvleermuis – kraamverblijfplaatsen

In het plangebied zijn net als in 2016 geen kraamverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vastgesteld.

Gewone dwergvleermuis - zomer- en paarverblijfplaatsen

In 2016 zijn geen zomer- en paarverblijven vastgesteld in het plangebied. In 2019 zijn bij beide vleermuisbezoeken baltsende vleermuizen waargenomen. In 2020 verschenen tijdens de avondbezoeken op twee locaties kort na uitvliegtijd vleermuizen die hier gingen foerageren. Er zijn geen invliegende vleermuizen vastgesteld tijdens de ochtendronde in 2020 en er zijn geen keutels van vleermuizen gevonden op de dorpels van kozijnen en op de grond. Op basis van de waarnemingen tijdens het veldonderzoek is het aannemelijk dat in het noordwestelijk en het oostelijk deel van het gebouw een paarverblijf aanwezig is van gewone dwergvleermuis. In figuur 3 zijn de locaties globaal aangegeven. Het plangebied heeft een functie als paarverblijfplaats en als baltsterritorium voor twee exemplaren van gewone dwergvleermuis. De verblijfplaatsen in het gebouw kunnen gedurende het gehele

jaar gebruikt worden door de gewone dwergvleermuis. In geen van de bomen in het plangebied zijn functionele verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Er zijn in 2020 geen waarnemingen gedaan die duiden op het gebruik van de vleermuiskasten die in 2020 in het plangebied aan bomen zijn gehangen.

Gewone dwergvleermuis - winterverblijven

Net als in 2016 zijn geen aanwijzingen gevonden dat het schoolgebouw een functie heeft als winterverblijfplaats voor grotere groepen gewone dwergvleermuizen. Het is mogelijk dat de twee vastgestelde paarverblijven in milde wintermaanden gebruikt worden als verblijfplaats. Enkele graden (nacht)vorst wordt in de paarverblijfplaatsen vaak wel getolereerd, bijvoorbeeld op plekken waar overdag de zon op schijnt. Bij strenge vorst verhuizen dwergvleermuizen doorgaans naar goeddeels vorstvrije winterverblijfplaatsen in grote gebouwen.

Gewone dwergvleermuis - foerageergebied en vliegroutes

Net als in 2016 zijn vleermuizen jagend rondom het schoolgebouw en bij de bomen voor en achter het schoolgebouw waargenomen. Van essentieel foerageergebied is geen sprake omdat er in de omgeving een groot oppervlakte aan geschikte foerageergebieden aanwezig is (groen in tuinen, langs de wegen en aan de noordzijde van het plangebied op de stuwwal). Vleermuizen hebben in het plangebied en daarbuiten veel verschillende beschutte lijnvormen in de vorm van bosschages, bomen en gebouwen die ze kunnen volgen. Er zijn geen vaste vliegroutes van vleermuizen vastgesteld. Het plangebied heeft geen essentiële functie als vliegroute voor vleermuizen.

Overige vleermuissoorten

Andere soorten vleermuizen die tijdens het vleermuisonderzoek in 2019-2020 in het plangebied en omgeving daarvan zijn waargenomen zijn rosse vleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis. De laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn tijdens de vijf bezoeken beiden één keer passerend waargenomen. De rosse vleermuis is tijdens drie van de vijf bezoeken waargenomen, de dieren passeerden hoog over het plangebied. Het plangebied heeft geen betekenis voor andere soorten vleermuizen.

Figuur 3 Globale locatie van de twee paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis die in 2020 zijn vastgesteld. De precieze locatie van de invliegopening is niet gevonden, de gele ovaal geeft de meest waarschijnlijke locatie in het gebouw aan.
Bron ondergrond: Openstreetmap.org.

Effecten van de ingreep

Kleine marterachtigen en steenmarter

De ingreep heeft geen negatieve gevolgen voor kleine marterachtigen. De steenmarter gebruikt het plangebied als foerageergebied en zal dat na de ingreep ook blijven doen. Er verdwijnt geen essentieel foerageergebied van de steenmarter. Er worden geen verblijfplaatsen aangetast door de ingreep. De ingreep heeft geen negatieve gevolgen voor de steenmarter.

Vleermuizen

De sloop van het voormalig schoolgebouw zorgt dat maximaal twee paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis fysiek worden aangetast. Om de functionaliteit van deze verblijfplaatsen te behouden zijn tijdelijke vleermuiskasten in de directe omgeving van de school gehangen. Er worden nieuwe verblijfplaatsen in de nieuwbouw gerealiseerd waardoor het aanbod aan paarverblijfplaatsen duurzaam behouden blijft. Tijdens de sloopwerkzaamheden kunnen één of enkele gewone dwergvleermuizen in het gebouw aanwezig zijn. Om het doden van vleermuizen te voorkomen worden maatregelen getroffen.

Beoordeling Wet natuurbescherming

- Het fysiek aantasten van paarverblijven van vleermuizen ziet de provincie Gelderland als een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 1 en 4. Er is een ontheffing van de Wnb nodig voor de sloop van het schoolgebouw.
- Omdat de dwergvleermuizen gedwongen worden een alternatieve verblijfplaats te zoeken (bijvoorbeeld in de tijdelijke vleermuiskasten aan bomen) zou sprake kunnen zijn van een overtreding van de Wet natuurbescherming artikel 3.5 lid 2, opzettelijke verstoring.

Randvoorwaarden voor werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep

- Op 9 april 2020 zijn acht vleermuiskasten in bomen geplaatst in de directe omgeving van het plangebied (tijdelijke maatregel; zie notitie met kenmerk 20-0132/20.03689/GerHo).
- Aanvullend worden nieuwe verblijfplaatsen in nieuwbouw gerealiseerd waardoor het aanbod aan paarverblijfplaatsen duurzaam behouden blijft. Betrek een vleermuisdeskundige bij de planvorming van de nieuwbouw.
- Volgens het Kennisdocument Gewone dwergvleermuis is een gewenningsperiode van zes maanden voor vervangende paarverblijfplaatsen nodig. De kasten hangen er sinds medio oktober 2020, dit is ruim zes maanden in de actieve periode van vleermuizen. Er is voldaan aan de voorgeschreven gewenningsperiode. De minst kwetsbare periode voor de uitvoering van de sloopwerkzaamheden is volgens het kennisdocument de paartijd (half augustus-half oktober) omdat de dieren dan het meest mobiel en flexibel zijn v.w.b. verblijfplaatskeuze.
- Om te voorkomen dat vleermuizen worden gedood tijdens de sloopwerkzaamheden zijn maatregelen nodig in de actieve periode van vleermuizen (globaal april-oktober). Het is niet precies bekend waar de twee paarverblijfplaatsen zich in het gebouw bevinden. Deze kunnen zich bevinden achter daktrimmen, in holle ruimten en in de spouw. Daktrimmen worden verwijderd van de gevels, de spouwen worden aan de bovenkant opengemaakt. Het dakvlak wordt aan de randen opengemaakt. Vervolgens wordt minimaal 48 uur en bij voorkeur drie dagen gewacht met het sloopwerk van gevel en dak zodat eventueel aanwezige vleermuizen het pand kunnen verlaten. Geadviseerd wordt om kort voor het ongeschikt maken van het gebouw en na afloop een vleermuisinspectie te laten uitvoeren.

Literatuur

- Boonman, M., 2015. Quick scan Flora- en faunawet Berg en Dalseweg 295 te Nijmegen. Notitie 15-355/15.03053/MarBo. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Hoefsloot, G., 2020. Plaatsing vleermuiskasten Grifdijk-Noord, Zaligestraat, Berg en Dalseweg 295 en Fanfarestraat te Nijmegen. Notitie 20-0132/20.03689/GerHo. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Hoefsloot, G., 2020. Quicksan Wet natuurbescherming Berg en Dalseweg 293-295 te Nijmegen. Notitie 20-0150/20.01973/GerHo. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Hoefsloot, G., 2016. Inventarisatie perceel Berg en Dalseweg 293 en 295. Notitie 15-495/16.09265/GerHo. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Gerlof Hoefsloot.

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv
drs. F. van Vliet

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg, Varkensmarkt 9 4101 CK Culemborg, 0345 51 27 10, info@buwa.nl, www.buwa.nl